

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 6. De nominibus Spiritus sancti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

sensu quem inchoat illud videlicet quod procedit ab aliqua virtute producendi, per se procedere à supposito connaturali prædictæ virtutis. Quamvis enim per se procedat à tali virtute, & à supposito prout illa constante, siue ratione illius, & secundum illam: non tamen quatenus suppositum est, vnum aut multiplex. Atque ita licet creatio sit per se actio omnipotentis, & creatura ab illa procedat vt causa per se sui esse: secus tamen à tribus hypostasis & personis diuinis, & talibus, quibus omnipotentia connaturalis est.

43. Tertium argum. diluatur.
Ad tertium Respondeo, Maiorem procedere ex hypothesi deſtrente ſeipſam, & tollere locum intrinſecum vt lex ad argumentatum. Est enim impoſſibile intellectum diuinum non eſſe fecundum, ac proinde non eſſe Patrem & Filium: & tamen voluntatem eſſe fecundam ſicut nunc eſt, id eſt, eadem & æquali fecunditate ad producendum Spiritum ſanctum, realiter diſtinctum à Patre & Filio. Ad quartum nego minorem. Quod enim Spiritus ſanctus, procedat vt nexus & amor mutus duorum, nempe Patris & Filij, addit amori eſſentiali eiusque perfectioni reale aliam perfectionem: nimirum quod Pater & Filius, per amorem eſſentialem, quo ſe mutuo diligunt, ſint fecundi ad producendum amorem notionalem realiter ab utroque diſtinctum, quo amore notionali ſe mutuo diligunt, quatenus illi communicant eſſentiam primo & immediate ſub ratione amoris eſſentialis, quo ſe mutuo amant. Sicut Pater dicitur omnia intelligere verbo notionali, quia primo & immediate communicat illi eſſentiam ſub ratione intelligentiæ, quæ formaliter omnia intelligit.

44. Pater eſt principij completum ſpirandi forma: & Filius ſimiliter.
Ad quintum, nego primam partem maioris. Qualibet enim ex duabus personis eſt principium completum formaliter: quia habet totam fecunditatem ſpirandi, quæ vita eademque eſt tota in qualibet persona. Licet ex propria ſua ratione, & ſecundum perfectionem per ſe ſufficientem ad ſpirandum Spiritum S. qui nunc eſt, non poſſit eſſe in vna, quin ſit etiam in alia, propter rationem ſapientis alſatam. Ad ſecundam partem maioris dico non propterea alteram personam altera indigere: ſed eſſe tantum perfectiſſimam connexionem & exigentiam mutua, in eo quod Pater non poſſit ſpirare ſine Filio, & vice verſa. Sicut non eſt indigentia, ſed mutua exigentia & connexion perfectiſſima, quod Pater non poſſit ſubſiſtere ſine Filio, nec Filius ſine Patre.

præcipue ſunt. Primum eſt nomen Spiritus S. de quo D. Thom. q. 36. art. 1. vbi ait: nomen illud de ſe quidem eſſe commune tribus personis: quarum qualibet propter immaterialitatem eſt Spiritus, & propter ſummam bonitatem eſt ſanctiſſima: ſed per appropriationem tribui ſpecialiter tertia personæ procedenti per viam amoris. Primo, quia, vt ait D. Auguſtin. lib. 15. de Trin. cap. 19. *Qui communis eſt ambobus, id vocatur ipſe proprie, quod ambo communiter.* Secundo, quia nomen Spiritus in rebus corporeis impuſſum & motionem ſignificare videtur. Nam flatum, & ventum, ſpiritum nominamus. Eſt autem proprium amoris, quod moueat & impellat voluntatem amanti in amatum. Sanctitas verò illi rebus tribuitur, quæ ad Deum ordinantur. Quia igitur tertia persona Trinitatis procedit per modum amoris, quo Deus velut obiectum præcipuum amatur principaliter; conuenienter Spiritus ſanctus nominatur.

46. Dicitur etiam amor.
Secundum eſt, nomen amoris, de quo D. Thom. q. 37. De illo autem, vt de nomine verbi reſpectu ſecundæ personæ, ſum proportionem philoſophandum eſt. Nimirum amorem hinc ſumi notionaliſter: & amorem tribui ſpecialiter tertiæ personæ, quia vi ſuæ productionis procedit per viam amoris, & identificatur primo & immediate eſſentiæ diuinæ vt amori. Item hinc amorem eſſe quidem etiam creature, obiectiue, non tamen productiue. Ac ſicut Filius non eſt Verbum, quo Pater & Deus formaliter intelligit: ſic neque Spiritum S. eſſe amorem illum, quo Pater & Filius formaliter diligunt. Quo verò ſenſu dici poſſit, Patrem & Filium diligere ſe Spiritu ſancto, alibi expoſuimus. Nimirum quia producendo Spiritum S. per viam voluntatis, communicant illi naturam primo & immediate, ſub ratione amoris eſſentialis, quo ſe mutuo diligunt. Sicut Pater dicitur omnia intelligere Verbo, quia communicat illi primo naturam ſub ratione intelligentiæ eſſentiæ omnium rerum, per quam ipſe omnia intelligit.

47. Pater & Filius vt ſe diligant Spiritu ſancto.
Addunt aliqui Patrem & Filium diligere ſe Spiritu ſancto, non tantum in ſenſu prædicto, qui eſt veluti cauſus in genere cauſæ efficientis: ſed etiam in ſenſu formalis, iſque dupliciter. Primo, identice: quia negari non poſſit Spiritum S. eſſe idem realiter cum amore eſſentiali, quo Pater & Filius ſe formaliter diligunt. Secundo, quia duobus alijs modis explicatur, quid ſit diligere formaliter. Vnus eſt, proprie & formaliter diligere actu interno & vitali. Et hoc ſenſu Pater & Filius non ſe diligunt formaliter Spiritu ſancto: ſed actu eſſentiali, communi tribus personis. Alter eſt, quo diligere ſignificat, dilectione ſecundum eſſe, hoc eſt, impendere dilectionem: quemadmodum ſolemus dicere, diligere opere, id eſt, reddere amorem fecundum amoris fructibus. Et hoc ſenſu

Cur tertia persona vocetur Spiritus sanctus?

Augusti

46. Dicitur etiam amor.

Pater & Filius vt se diligant Spiritu sancto.

47.

SECTIO VI.

De nominibus spiritus sancti.

45. **N**omina quibus veluti proprijs tertia persona Trinitatis appellari solet, tria Tomus I.

NO

Pater & Filius diligunt se formaliter Spiritu sancto, quatenus edunt fructum illum & fontem amoris essentialis, quo se mutuo diligunt. Sed contra primum dico, Patrem & Filium esse realiter idem cum amore essentiali, ac sic ac Spiritum sanctum. Et tamen personae divinae non dicuntur se mutuo diligere Patre aut Filio. Ergo aliunde petitur modus ille loquendi Patrum & Theologorum. Contra secundum oppono, etiam si, & maxime dona praecipua supernaturalia unionis hypostaticae, gloria, gratiae sanctificantis, & similia, esse fructus amoris divini, & Deum per illa impendere sua dilectionem. Nequetamen propterea sancti Patres & Theologi dicunt Patrem & Filium se diligere creaturis: sicut dicunt se diligere Spiritu sancto. Ergo non bene declaratur hoc modo sensus illius propositionis.

48. Cur etiam dicatur Donum? Conuenit quid sit?

Tertium est, nomen Doni, de quo S. Thom. q. 38. Donum autem generatim significat bonum quod alicui grauito & liberaliter tribuitur, aut tribui potest. Si tribuitur, est donum actu. Si nondum tribuitur, sed tantum potest tribui, est donum appetitine. Habet autem donum duplicem habitudinem. Alteram ad eum a quo tribuitur, nisi sit idem penitus cum illo: potest enim idem seipsum libere donare. Alteram ad eum cui tribuitur. Inter dona vero primum ac praecipuum quod alicui datur, est amor quo volumus ei cetera bona. Unde amor habet rationem primi & praecipui doni, per quod cetera omnia dona grauito donantur. Quare cum Spiritus sanctus procedat ut amor, procedit in ratione primi doni, ideoque specialiter donum appellatur. Quamquam etiam Pater & Filius, & Deus ipse ut vnus, seipsum dare potest: & Pater etiam dare Filium, iuxta illud Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, ut unicum suum unigenitum daret: Et cap. 6. Mulier si sciret donum dei, & quis est qui dicit sibi, da mihi bibere. Item prima ratio donandi aliquid liberali & perfecte ratione, est amor: quia haec donatio est solum ad beneficiendum alteri ex voluntate libera & gratuita. Quando ergo res aliqua non tantum est donabilis, sed etiam in seipso includit amorem; singulari ratione includit rationem doni. Hoc autem conuenit Spiritui sancto specialiter ratione seu productionis: ergo &c.

49. Spiritus S. potest dici aliquatenus imago sui principii?

Quaes, an etiam dici possit Spiritus S. imago sui principii, sicut Filius dicitur imago Patris? Respondeo, posse aliquatenus: est non omni, & eadem ratione, qua Filius; nec eque proprie & perfecte. Prima pars declaratur. Quia Spiritus S. est aliquid distinctum a suo principio, & ab eo procedens ut simile in natura, atque eiusdem naturae cum suo principio ex vi sua processionis. Hoc autem sufficit ad rationem imaginis, ex D. Thom. q. 35. art. 1. in corp. Ideoque D. Basl. lib. 5. contra Eunom.

cap. 12. et lib. de Spiritu S. Athanas. in epist. ad Serapion. Episc. Tmuseos, & Gregor. Nyssen. in vita S. Gregorij Thaumaturgi, non dubitarunt Spiritum sanctum vocare imaginem Filij. Quod etiam notauit Sanctus Thom. q. 35. art. 2. in corp. ubi addit hanc esse opinionem Patrum Graecorum: & non negat Spiritum sanctum, hac ratione dici posse imaginem, sed tantum alia intentionali propria Filij, de qua infra. Nec obest quod in Scriptura nomen imaginis non tribuitur Spiritui sancto, sed Filio. Nam neque in Scriptura exprimitur quod Spiritus sanctus procedat a Patre & Filio tanquam ab vno principio. Quemadmodum autem ex Scriptura colligitur, quod procedat a Filio tanquam ab vno principio cum Patre: ita colligitur quod procedat eis similis in natura, quod ad imaginem sufficit.

Contrarius sentiunt S. Bonavent. Henric. Capreol. & alij quos refert & sequitur Vasq. disp. 147. cap. 2. ubi opponit primo, sanctos Patres affirmare Filium solum esse imaginem, citatque in hanc sententiam Athanasium Tert. 4. contra Arianos paulo post initium, & in epist. de Decretis Nicenae Synodi paulo ante medium: Hilar. lib. 7. de Trinit. sub finem, August. lib. 3. de Trin. cap. 2. & lib. 7. cap. vit. Ricard. de sancto Vi. lib. 6. de Trinit. cap. 19. & Rupertum lib. 2. de Trinit. in Gen. cap. 2. Respondeo primo August. male citari: nam priori loco non loquitur hac de re. In posteriore non videtur particula exclusiua, solum, ut neque Hilar. & Rupert. Respondeo 2. eundemmet Athanasium, & Basl. ac Greg. Nyss. locis paulo ante citatis affirmare oppositum. Patribus autem hac in re dissentientibus liberum est sequi alterutrum, quod probabilius apparet. Possent etiam aliqui Patrum conciliari, dicendo eos negare solum Spiritum sanctum, esse imaginem eadem speciali ratione, qua solus Filius est imago, nempe ut similitudo intentionalis expressa ad representandum suum principium. Idque omnino de Athanasio sentiendum est, cum sibi non contradicat.

Opponit secundo, Vasq. di. eadem cap. 5. rationem imaginis in eo consistere, quod sit similitudo expressa ad representandum. Unde praeter productionem, & similitudinem, requiritur, ut productio fiat ex intentione representandi per se. Indeque Vasq. reddit rationem, cur Spiritus sanctus non sit imago: nempe quia Spiritus S. non representat alicui suum principium, sicut Filius Patri representat ipsum Patrem; aut saltem non ea intentione producit.

Sed contra, primo, non est de ratione imaginis, ut exprimat ex intentione representandi. Nam homo vel equus generatus naturaliter alium sibi simile, habet in eo imaginem, citra intentionem illam representandi. Deinde Pater diuinus, non generat Filium ex intentione representandi. Nam intentio est

actus voluntatis. Filius autem non procedit ex actu voluntatis, sed ex actu intellectus, siue potius ex illius fecunditate naturaliter & necessario agente: Sin autem usq. per intentionem intelligat, tendentiam agentis ad producendum sibi simile in quo naturaliter quodammodo representetur: sicut Filius valet ad representandum Patrem naturaliter, ratione similitudinis naturalis: Ita Spiritus sanctus, ad representandum spiratorem. Quare negati non potest, quin Spiritus sanctus dici possit imago naturalis respectu sui principij.

32. Secunda pars responsi, quod nihilominus non possit dici imago omni ratione, quia Filius, neque tam perfecte, probatur, quia Filius ex vi sue processionis non tantum est eiusdem nature, sed etiam habet communem fecunditatem spirandi cum suo principio: Vnde eatenus est illi similis: quod non habet Spiritus sanctus. Deinde vi sue processionis est immediatus, & primus, intelligentia & expressio, vt Verbum, & similitudo intentionalis sui principij: quod Spiritui sancto non conuenit. Adde quod, vt

recte Suar. lib. 11. in fine, Filius procedit secundum rationem intelligentiam, quæ prior est ratione amoris, ac magis essentialis est: Essentia enim non ita primò est amor, ac intelligentia: & intelligentia est clui facies, & tanquam id, secundum quod primò & præcipuè Deus innoscitur. Attenen ex D. Thom. quæst. 35. art. 1. in corp. sufficit ad rationem imaginis, si aliquid ab alio procedat, vt simile in specie, aut in signo speciei, quale signum est, v. g. figura propria alicuius speciei, vt leonis, vel hominis. Spiritus autem sanctus accipit naturam diuinam primò & immediatè secundum rationem amoris, quæ ratio non est minor, quàm figura. Quare Spiritus sanctus, est imago aliqua ratione, licet non æquè perfecte, & propriè, loquendo etiam de similitudine naturali, ac Filium. Neque propterea sequitur Spiritum sanctum, si est imago, esse Filium, aut esse genitum: quia ratio generationis plus requirit, quàm processionem qualemcunque in similitudinem nature. Vt ostendimus disput. 24. sect. 9. Et eatenus de personis in particulari.

DISPUTATIO

TRIGESIMA PRIMA.

De cõparatione personarum cum essentia, & inter se.

- Sectio I. De personis quoad essentiam, relationes, & notiones comparatis.
 Sectio II. De personis inter se comparatis quoad aequalitatem.
 Sectio III. De personis inter se comparatis quoad prioritatem.
 Sectio IV. De personis inter se comparatis quoad circummissionem.
 Sectio V. De personis quoad missionem inter se collatis.

De materia huius disputationis agit S. Thom. quæst. 31. partim etiam quæst. 39. & quatuor sequentibus: In quarum primâ docet quomodo sit loquendum ad cauendos errores Arii & Sabellij, seu quæ voces vsurpandæ, aut vitandæ sint in hoc mysterio, in quo cum magna cautela & modestia loquendum esse monet: quia vt rectè ait August. lib. 1. de Trinit. cap. 3. Nec periculosius alicubi erratur, nec laboriosius aliquid quæritur, nec fructuosius aliquid inuenitur. In secunda disputat de cõparatione personarum cum essentia: docetque quomodo in ea idem fidentur, non obstante distinctione reali inter se: & quomodo nomina essentialia, abstracta vel concreta, substantiua vel adiectiua, possint, aut non possint de personis prædicari. In tertia tractat de cõparatione personarum cum relationibus & proprietatibus: quomodo scilicet ad illas se habeant.